

El clima motivacional, l'autoestima i l'ansietat en jugadors joves d'un club de basquetbol

The Motivational Climate, Self-Esteem and Anxiety in Young Players in a Basketball Club

ÀNGELA MORA
CATARINA SOUSA
JAUME CRUZ

Grup d'Estudis de Psicologia de l'Esport (GEPE)
Universitat Autònoma de Barcelona (Espanya)

Autor per a la correspondència

Jaume Cruz
jaume.cruz@uab.cat

Resum

En aquest estudi es descriu el clima motivacional (generat pels entrenadors i els companys d'equip) d'un mateix club de basquetbol, i s'analitza la relació existent entre el dit clima motivacional i variables psicològiques dels jugadors com l'autoestima i l'ansietat. En l'estudi, hi van participar 40 jugadors de dos grups d'edat: infantil (12-13 anys) i cadet-juvenil (14-18 anys). Els resultats mostren que els jugadors de les dues franges d'edat perceben un elevat clima motivacional d'implicació a la tasca creat pels seus entrenadors i companys i un baix clima motivacional d'implicació a l'ego creat per aquests. A més a més, ambdós grups presenten un nivell d'ansietat somàtica i desconcentració baix i un nivell més elevat de preocupació. El nivell d'autoestima és alt en ambdós grups. Aquest treball preliminar es fa per orientar futurs estudis en què el principal objectiu se centra a dur a terme intervencions psicològiques individualitzades a entrenadors per tal de millorar la satisfacció amb la pràctica esportiva dels seus jugadors.

Paraules clau: clima motivacional, autoestima, ansietat, entrenadors, companys, basquetbol

Abstract

The Motivational Climate, Self-Esteem and Anxiety in Young Players in a Basketball Club

This study describes the motivational climate (generated by coaches and teammates) in a basketball club and examines the relationship between this motivational climate and the psychological variables of the players such as self-esteem and anxiety. The study involved 40 players in two age groups: children (12-13 years) and teenagers (14-18 years). The results show that the players in the two age groups perceive a high motivational climate of involvement in the task created by their coaches and teammates and a low motivational climate of involvement in the ego created by them. Furthermore, both groups showed a low level of somatic anxiety and lack of concentration and a higher level of concern. The level of self-esteem is high in both groups. This preliminary study was carried out to guide future research in which the primary focus will be on conducting individualised psychological interventions with coaches to improve the satisfaction with doing sport of their players.

Keywords: motivational climate, self-esteem, anxiety, coaches, teammates, basketball

Introducció

La iniciació esportiva coincideix amb períodes com la infància i adolescència, en els quals els joves són especialment receptius a influències externes, principalment, les que provenen de l'entrenador i companys, en què aquestes figures es converteixen en un pilar fonamental en l'explicació del comporta-

ment, emocions i cognicions del jove esportista en la seva pràctica esportiva (Halliburton & Weiss, 2002). La qualitat de l'experiència esportiva en aquests períodes vitals és essencial en l'adquisició d'un estil de vida actiu, d'hàbits saludables i de competències de vida (Marquis, Sousa, & Cruz, 2013) que es puguin consolidar en l'edat adulta, així com per a

Aquest treball es va fer gràcies a una ajuda del Ministeri d'Economia i Competitivitat (Ref. DEP2010-15561).

la formació de les característiques personals del jove esportista.

La figura de l'entrenador i els companys és clau per promoure un entorn esportiu equilibrat i satisfactori on prevalgui la diversió; factors aquests que augmenten la probabilitat de permanència dels joves en l'esport. En aquest sentit, la percepció dels joves esportistes d'un clima motivacional d'implicació a la tasca, creat tant pels entrenadors com pels seus companys en l'esport, serà de gran importància a l'hora de proporcionar una continuïtat de l'experiència esportiva i que, a més a més, aporti majors beneficis a nivell psicològic, social i emocional als esportistes (Cruz, Boixadós, Valiente, & Torregrosa, 2001).

El clima motivacional

En el marc teòric de la motivació d'assoliment, el clima motivacional va ser definit per Ames (1995) com un conjunt de senyals implícits i explícits que els jugadors perceben del seu entorn, a través dels quals es defineixen les claus d'èxit i fracàs. Aquest clima motivacional vindrà definit pels diferents agents significatius de l'entorn, com per exemple entrenadors, pares, companys.

Clima motivacional creat per l'entrenador

Nombrosos estudis han corroborat que la figura de l'entrenador és la que exerceix una major influència en aspectes psicològics determinants per a la qualitat de l'experiència esportiva dels joves, com l'interès per a la pràctica esportiva, l'orientació motivacional dels esportistes, l'habilitat percebuda, l'ansietat, el compromís i la diversió (Boixadós, Cruz, Torregrosa, & Valiente, 2004; Cervelló, Escartí, & Guzmán, 2007; Smith, Smoll, & Cumming, 2009; Torregrosa, Sousa, Villadrich, Villamarín, & Cruz, 2008).

De fet, quan l'entrenador crea un clima d'implicació a la tasca –o sigui, quan l'entrenador valora i fomenta l'esforç i la millora individual, la cooperació i considera que els errors formen part de l'aprenentatge– potencia el benestar psicològic dels jugadors generant una menor ansietat, major confiança i major autoestima, tot afavorint a més a més el rendiment dels esportistes (Balaguer, Castillo, Duda, & García-Merita, 2011; Balaguer, Duda, Atienza, & Mayo, 2002). D'altra banda, quan l'entrenador crea un clima motivacional d'implicació

a l'ego, –o sigui, valora únicament el resultat, castiga els errors i promou la comparació social i la rivalitat en l'equip– genera menor benestar psicològic, major ansietat i menor satisfacció amb l'ambient esportiu (Balaguer, Duda, & Crespo, 1999).

Clima motivacional creat pels companys

El context social dels joves que practiquen esport es veu influït tant pels adults significatius (principalment entrenadors) com pels companys dels equips esportius. Amb el pas de la infància a l'adolescència, el grup de companys augmenta el seu poder d'influència per sobre dels pares o l'entrenador, que exerceixen la seva principal influència en l'etapa infantil (Horn & Weiss, 1991). Tanmateix, la investigació s'ha centrat en la influència exercida pels adults, i s'ha descuidat el grup de companys. Atesa la influència que aquests últims exerceixen en l'esport juvenil i la importància de conèixer el seu efecte sobre la motivació, estudis més recents, tant a nivell internacional (Smith, 2003; Vazou, Ntoumanis, & Duda, 2006) com nacional (Moreno et al., 2011; Torregrosa et al., 2011) han abordat la influència dels companys en la pràctica esportiva dels joves. En aquests estudis s'afirma que els companys d'un equip són fonamentals per a una adequada i satisfactòria pràctica esportiva, i destaca que els companys poden predir els èxits motivacionals d'una forma relativament independent de la influència de l'entrenador o la dels pares.

La percepció d'un clima motivacional d'implicació a la tasca per part del grup de companys fomentarà que el jove esportista adquireixi una creença que l'habilitat es pot millorar a través de l'esforç, la pràctica, l'entrenament i l'aprenentatge. Aquesta creença desenvoluparà una motivació més intrínseca, i major satisfacció amb la pràctica. En aquesta mateixa línia Torregrosa et al. (2011) assenyalen que la creació d'aquest clima motivacional pels companys tindrà relació amb la intenció dels esportistes de continuar practicant un esport i per tant, amb un futur estil de vida més actiu.

L'autoestima

L'autoestima ha estat àmpliament investigada des de la dècada dels 80 per la seva influència en el

benestar general de la persona (DeNeve & Cooper, 1998). Autors com Smith i Smoll (1990) destaquen els seus efectes sobre aspectes importants de la vida tals com l'adaptació a situacions noves, nivell d'ansietat i acceptació d'altres. Entrenadors i companys poden influir en l'autoestima dels joves esportistes (Smoll, Smith, Barnett, & Everett, 1993). Quan els esportistes es veuen com a menys capacitat i perceben un clima motivacional d'implicació a l'ego creat per l'entrenador, s'obtenen nivells d'autoestima més baixos que quan tenen una alta percepció de competència i perceben un clima motivacional d'implicació a la tasca creada per l'entrenador (Reinboth & Duda, 2004).

L'ansietat

L'ansietat competitiva és un dels aspectes de l'esport que més preocupa als esportistes, entrenadors i pares per la seva repercussió en el rendiment esportiu. Diversos estudis recolzen l'existència d'una relació negativa entre una elevada ansietat competitiva i el rendiment esportiu (Ramis, Torregrosa, Viladrich, & Cruz, 2010). En basquetbol, els resultats d'un estudi realitzat per Abenza, Alarcón, Leite, Ureña i Piñar (2009) amb un equip sènior mostren que l'ansietat precompetitiva afecta negativament el rendiment dels jugadors, augmenta el nombre de pilotes perdudes i disminueix l'eficàcia en els tirs de dos punts. Diverses investigacions mostren que l'ansietat està igualment relacionada amb efectes negatius sobre l'autoestima, l'orientació i el clima motivacional (ex. Smith, Smoll, Cumming, & Grossbard, 2006).

Tot considerant la relació de l'entrenador i dels companys en aspectes individuals de l'esportista, els principals objectius del present estudi són:

- a) descriure el clima motivacional (generat pels entrenadors i els companys d'equip), i l'autoestima i l'ansietat de joves jugadors de basquetbol d'un mateix club.
- b) analitzar la relació entre el clima motivacional, l'autoestima i l'ansietat, en el grup de jugadors infantils i en el grup de cadets i juvenils.
- c) analitzar si el clima motivacional creat per l'entrenador i els companys és diferent en els dos grups d'edat.

Mètode

Participants

En l'estudi, hi van participar un total de 40 jugadors de basquetbol que conformen la plantilla de jugadors joves d'un club esportiu d'un municipi d'Alacant. Aquests jugadors els agrupem, per facilitar l'anàlisi de resultats, en dos grups: infantil, de 12 a 13 anys ($n = 22$), amb una mitjana d'edat de 12,90 anys ($DT = 0,77$), i cadet-juvenil, de 14 a 18 anys ($n = 18$), amb una mitjana d'edat de 15,84 anys ($DT = 1,20$). Els jugadors del grup d'edat infantil tenen una experiència d'entre una i tres temporades jugant al basquetbol, fan dues hores d'entrenament setmanal i participen en la lliga regional de basquetbol que té lloc els caps de setmana. Aquests jugadors provenen de dos equips, l'infantil A ($n = 13$) i l'infantil B ($n = 9$). Els jugadors del grup d'edat cadet-juvenil tenen una experiència com a jugadors d'entre 4 i 6 temporades, entrenen quatre hores setmanals i participen en la lliga regional de basquetbol. Aquest grup està format pels jugadors de dos equips: el cadet ($n = 12$) i el juvenil ($n = 6$).

Instruments

Clima motivacional percebut pels entrenadors

El clima motivacional percebut pels entrenadors en l'esport es va avaluar mitjançant el *Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire* (PMCSQ-2), originàriament desenvolupat i validat en anglès per Newton, Duda i Yin (2000) i validat a l'espanyol per Balaguer, Guivernau, Duda i Crespo (1997). Aquest qüestionari, el qual inclou 19 ítems, consta de dues dimensions, clima d'implicació a la tasca ($\alpha = ,824$) i clima d'implicació a l'ego ($\alpha = ,869$) i avalua el clima motivacional creat pels entrenadors en els equips. Per avaluar les respostes utilitza una escala de 5 punts que oscil·la des de "Molt en desacord" (1) a "Molt d'acord" (5). En el PMCSQ-2 els ítems comencen amb la frase "En el meu equip l'entrenador...", amb afirmacions del tipus "En el meu equip l'entrenador s'enfada molt quan falla un jugador" –exemple d'ítem implicació a l'ego–, "En el meu equip l'entrenador creu que cada jugador contribueix de manera important" –exemple d'ítem implicació a la tasca–.

Clima motivacional percebut pels iguals

El clima motivacional percebut pels iguals en l'esport es va avaluar amb el *Peer Motivational Climate Young sport Questionnaire –PeerMCYSQ–* (Ntoumanis & Vazou, 2005), traduït i validat a l'espanyol per Moreno et al. (2011). Consta de 21 ítems distribuïts en dos factors: clima motivacional d'implicació a la tasca ($\alpha = ,908$) i clima motivacional d'implicació a l'ego ($\alpha = ,718$). Per avaluar les respostes s'utilitza una escala del tipus Likert de 7 punts que va des “Gens d'acord” (1) a “Totalment d'acord” (7). En el PeerMCYSQ es repeteix la següent afirmació “En aquest equip la majoria de jugadors...”, amb ítems del tipus (“En aquest equip la majoria de jugadors s'ajuden els uns als altres per millorar” –exemple d'ítem d'implicació a la tasca–, “En aquest equip la majoria de jugadors fan comentaris negatius que desmoralitzen els seus companys”: exemple d'ítem d'implicació a l'ego–).

Autoestima

L'autoestima general dels jugadors es va avaluar a través de la versió traduïda a l'espanyol (*Grup d'Estudis Psicologia de l'Esport*, Universitat Autònoma Barcelona) del qüestionari d'autodescripció, *Washington Self-Description Questionnaire* (Smoll, Smith, Barnett i Everet, 1993). Aquest qüestionari consta de 14 ítems descriptius ($\alpha = ,83$) cadascun dels quals s'avalua mitjançant una escala tipus Likert de 4 punts que va des de “Gens” (1) a “Molt” (4). Sis dels ítems es refereixen a estats o atribucions positives del tipus (“M'agrada ser com sóc”, “Em sento orgullós de mi mateix”) i vuit són autoavaluacions negatives com (“Sovint voldria ser una altra persona”, “Em sento decebut amb mi mateix”).

Ansietat

L'ansietat es va mesurar amb el *Sport Anxiety Scale 2 (SAS-2)*, de Smith, Smoll Cumming i Grossbard (2006) i validada en castellà per Ramis et al. (2010). Aquest qüestionari que compta amb 18 ítems mesura l'ansietat competitiva diferenciant tres factors: desconcentració ($\alpha = ,73$), preocupació ($\alpha = ,78$), i ansietat somàtica ($\alpha = ,83$). Avalua les respostes mitjançant una escala de tipus Likert de 4 punts que va des de “Gens” (1) a “Molt” (4) amb afirmacions del tipus (“Abans o mentre jugo o competeixo em costa concen-

trar-me en el partit o la competició” –exemple d'ítem de desconcentració–; “Abans o mentre jugo o competeixo em preocupa no jugar o competir bé” –exemple d'ítem de preocupació–; “Abans o mentre jugo o competeixo el meu cos està tens” –exemple d'ítem d'ansietat somàtica–).

Procediment

Es va fer un primer contacte amb la direcció i els entrenadors del club en què es va informar dels principals objectius de la investigació i del procediment seguit per a la recollida d'informació, tot assegurant la confidencialitat de les dades que s'obtinguessin. Un vegada obtingut el consentiment informat es va procedir a la recollida de dades. La participació en la investigació va ser completament voluntària i es va comunicar els jugadors que podien abandonar en qualsevol moment l'estudi.

La recollida d'informació es va fer mitjançant un quadern de qüestionaris que contenia els instruments de la investigació i que es va administrar abans de les sessions d'entrenament, amb l'acord previ de l'entrenador, a les grades del camp d'entrenament. Per a això es va acudir a quatre sessions d'entrenament per a cada grup d'edat, per poder assegurar el nombre més gran de participants en la investigació. Abans de l'administració de qüestionaris es va facilitar als jugadors les instruccions per al seu compliment i posteriorment es va entregar el quadern, i es va estar a disposició dels participants per resoldre qualsevol dubte. La durada aproximada de cada administració va ser de 30 minuts. Totes les administracions van discórrer sense incidents.

Resultats

Estadístics descriptius

A la *taula 1* es presenten els coeficients de fiabilitat (alfa de Cronbach) de les escales utilitzades en l'estudi i els estadístics descriptius per al grup d'edat infantil i a la *taula 2* per al grup d'edat cadet-juvenil. Tots els coeficients de fiabilitat es troben per sobre del criteri de ,70 determinat per a les escales del domini psicològic (Nunnally, 1978), oscil·lant el rang entre ,72 (clima companys ego) i ,91 (clima companys tasca). Així mateix, s'ha fet una prova *t* per analitzar les diferències de mitjanes entre els grups d'edat.

Variables	Rang	M	DT	α	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Clima tasca	1-5	4,39	,49	,82								
2. Clima ego	1-5	1,84	,52	,87	-,553*							
3. Clima company tasca	1-7	5,18	1,02	,91	,210	-,075						
4. Clima companys ego	1-7	3,41	1,11	,72	-,193	,497*	-,555*					
5. Autoestima	1-4	3,13	,54	,83	,187	-,070	,285	,017				
6. Preocupació	1-4	2,51	,64	,77	-,034	,150	,107	,070	-,440*			
7. Desconcentració	1-4	1,91	,66	,79	-,310	,577**	-,249	,055	-,515*	,372		
8. Ansietat somàtica	1-4	1,87	,79	,84	-,154	,347	-,169	-,018	-,572**	,350	,829**	

** $p < ,01$. * $p < ,05$.

Taula 1. Descriptius, correlacions i consistència interna de les escales de l'estudi per al grup d'edat infantil

Variables	Rang	M	DT	α	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Clima tasca	1-5	4,24	,54	,82								
2. Clima ego	1-5	2,25	,74	,87	-,790**							
3. Clima company tasca	1-7	5,00	1,16	,91	,382	-,053						
4. Clima companys ego	1-7	3,98	,89	,72	-,316	,118	-,609**					
5. Autoestima	1-4	3,16	,33	,83	,231	,021	,419	-,367				
6. Preocupació	1-4	2,72	,84	,77	-,262	,395	-,337	,259	-,210			
7. Desconcentració	1-4	1,77	,39	,79	-,331	,503*	-,392	,055	-,192	,315		
8. Ansietat somàtica	1-4	1,87	,66	,84	-,412	,254	-,335	-,255	-,028	,014	,313	

** $p < ,01$. * $p < ,05$.

Taula 2. Descriptius, correlacions i consistència interna de les escales de l'estudi per al grup d'edat cadet-juvenil

La puntuació mitjana més elevada, dins el rang de cada escala, s'obté en l'escala de clima d'implicació a la tasca creat per l'entrenador (rang 1-5), tant en el grup d'edat d'infantil ($M = 4,39$; $DT = 0,52$) com en el grup d'edat de cadet-juvenil ($M = 4,24$; $DT = 0,54$). En el grup d'edat infantil, l'escala més baixa és la de clima motivacional d'implicació a l'ego creat per l'entrenador (rang 1-5; $M = 1,84$; $DT = 0,52$). En el grup d'edat cadet-juvenil, les escales que obtenen puntuacions més baixes són el clima motivacional d'implicació a l'ego creat per l'entrenador (rang 1-5; $M = 2,25$; $DT = 0,74$), l'ansietat somàtica (rang 1-4; $m = 1,87$; $dt = 0,79$) i la desconcentració (rang 1-4; $m = 1,77$; $dt = 0,39$). En totes les variables analitzades no s'han obtingut diferències significatives entre ambdós grups d'edat.

Correlacions

Les correlacions mostren que en els dos grups d'edat, el clima motivacional d'implicació a la tasca creat per l'entrenador correlaciona de forma negativa amb el clima motivacional d'implicació a l'ego creat per ell mateix, i és aquesta correlació la més significativa en el grup de major edat (vegeu *taules 1 i 2*). De forma semblant, en els dos grups d'edat, el clima motivacional d'implicació a la tasca creat pels companys correlaciona de forma negativa amb el clima motivacional d'implicació a l'ego creat pels companys, i és aquesta correlació, de la mateixa manera que passa en el clima motivacional creat per l'entrenador, major en el grup d'edat cadet-juvenil. Una altra correlació que coincideix en ambdós grups d'edat és l'existent entre el clima motivacional d'implicació a l'ego creat per l'entrenador i la desconcentració, sent en

aquest cas positiva. En aquest cas, la correlació és major en el grup de menys edat.

En el grup d'edat infantil, a més d'aquestes correlacions en què coincideixen ambdós grups d'edat, en trobem d'altres. El clima motivacional d'implicació a l'ego creat per l'entrenador correlaciona de forma positiva amb el clima motivacional d'implicació a l'ego creat pels companys. En aquest grup d'edat, també veiem que hi ha una correlació negativa entre autoestima i les escales preocupació, desconcentració i ansietat somàtica. Trobem també una elevada correlació positiva entre desconcentració i ansietat somàtica.

Discussió

Aquest estudi s'ha realitzat amb l'objectiu de conèixer les relacions entre el clima motivacional, l'autoestima i l'ansietat dels esportistes joves. A nivell descriptiu i d'acord amb el primer objectiu s'observa, tant en el grup d'edat infantil com en el grup d'edat cadet-juvenil, que els jugadors perceben un elevat clima motivacional d'implicació a la tasca i un baix clima motivacional d'implicació a l'ego creat per l'entrenador. Aquests resultats estan en la línia dels pressupostos teòrics de la majoria dels estudis existents en psicologia de l'esport, que indiquen que els patrons d'èxit més adaptatius apareixen quan els esportistes perceben que els entrenadors creen un clima d'implicació a la tasca (Boixadós et al., 2004; Ntoumanis & Biddle, 1999), i proporcionen la continuïtat de l'experiència esportiva de major qualitat (Smith, Smoll, & Cumming, 2009; Torregrosa et al., 2008). Respecte al segon objectiu, les correlacions fetes en aquest treball amb les diferents variables analitzades a través dels qüestionaris que componen l'estudi, ens mostren la relació existent entre el clima motivacional d'implicació a l'ego creat per l'entrenador i l'escala de desconcentració, de manera que, tant els jugadors infantils com els cadets-juvenils que perceben un predomini del clima motivacional d'implicació a l'ego creat per l'entrenador, obtenen puntuacions més elevades en desconcentració. Aquesta relació és major en els jugadors del grup d'edat infantil. Al seu torn, l'escala de desconcentració en el grup d'edat infantil està altament relacionada amb l'ansietat somàtica de manera que, a major ansietat somàtica els jugadors d'aquest grup d'edat experimenten major desconcentració. Diversos estudis correlacionals obtenen resultats que mostren associacions entre les percepcions en els esportistes d'un clima d'implicació a la tasca creat per l'entrenador amb un nivell

d'ansietat baix (Yoo, 2003) i amb les percepcions d'un clima motivacional d'implicació a l'ego amb l'ansietat competitiva (Garcia-Mas et al., 2011; Vazou et al., 2006). En el grup d'edat infantil l'ansietat presenta una relació negativa amb l'autoestima, això indica que els jugadors de menor edat de l'estudi que presenten puntuacions baixes en autoestima experimenten nivells més alts d'ansietat somàtica, i al contrari, els jugadors amb una elevada autoestima experimenten nivells més baixos d'ansietat. Els dos factors de clima motivacional creat per l'entrenador (clima entrenador tasca i clima entrenador ego) presenten correlacions negatives, per a ambdós grups d'edat, tal com ocorre entre els factors del clima motivacional creat pels companys (clima companys tasca i clima companys ego). Així, els jugadors que perceben en els seus entrenadors un elevat clima d'implicació a la tasca, també perceben en aquest un baix clima d'implicació a l'ego. El mateix ocorre amb els companys, els jugadors que perceben que els seus companys creen un elevat clima d'implicació a la tasca, també perceben al seu torn que aquests creen un baix clima d'implicació a l'ego i viceversa. Aquestes correlacions són més altes en el cas dels jugadors del grup d'edat cadet-juvenil.

En els jugadors del grup infantil s'observa a més a més una associació entre el clima motivacional creat per l'entrenador i el clima motivacional creat pels companys, de manera que quan els jugadors perceben un clima motivacional d'implicació a l'ego creat per l'entrenador, també perceben un clima motivacional d'implicació a l'ego creat pels companys. Aquests resultats són coherents amb els obtinguts en l'estudi de Torregrosa et al. (2011) i Vazou et al. (2006). Els resultats del present estudi estan d'acord amb els principals estudis fets sobre aquesta temàtica. Així doncs, considerem que poden constituir una aportació més en els estudis d'àmbit nacional.

Quant al tercer objectiu, encara que no hi ha diferències significatives entre ambdós grups d'edat, s'aprecia que el grup d'edat infantil obté una major puntuació en clima tasca i una menor puntuació en clima ego que el grup d'edat cadet-juvenil. En aquest sentit, altres estudis (Halliburton & Weiss, 2002; Moreno, Cervelló, & González-Cutre, 2007) han obtingut resultats similars que mostren una major percepció d'un clima d'implicació a la tasca en els més joves i una major percepció d'un clima d'implicació a l'ego en els esportistes joves de més edat.

Tanmateix, aquest treball presenta també algunes limitacions que igualment considerem important

esmentar. En primer lloc, la representativitat de la mostra, que, encara que, posseeix l'avantatge de comptar amb pràcticament tots els jugadors joves de basquetbol d'un club esportiu, és en la seva totalitat masculina, i serà necessari comptar en futurs estudis amb dades de participants de gènere femení i d'altres clubs per a una descripció més completa. La segona limitació és la utilització d'una metodologia correlacional, que valora la relació existent entre el clima motivacional i variables dels jugadors com l'autoestima i l'ansietat, però no permet aprofundir en la direccionalitat de les relacions que s'estableixen entre les variables objecte d'estudi. En tercer lloc, es fa una única avaluació a l'inici de la temporada, la qual cosa no permet valorar els canvis experimentats pels jugadors al llarg de la temporada.

Tot això configura aquest estudi com un treball preliminar que es va fer amb el propòsit d'avaluar el clima motivacional, l'autoestima i l'ansietat en els jugadors joves d'un mateix club i d'orientar futurs estudis en què es realitzin intervencions psicològiques als entrenadors. Per tant, encara que el clima motivacional d'implicació a la tasca dels equips d'aquest club és alt, pensem que és interessant fer intervencions psicològiques amb els entrenadors sobre el clima motivacional que creïen en els seus equips per veure si encara hi ha marge per a la millora i valorar els efectes produïts en els jugadors. La individualització d'aquestes intervencions mitjançant objectius personalitzats per a cada entrenador, tal com es va fer en els estudis de Sousa, Cruz, Torregrosa, Vilches i Viladrich (2006) i Sousa, Smith i Cruz (2008), seria clau per veure els aspectes que necessita treballar cada entrenador per millorar el clima motivacional dels seus equips i optimitzar les intervencions.

Conflicte d'interessos

Els autors declaren no tenir cap conflicte d'interessos.

Referències

- Abenza, L., Alarcón, F., Leite, N., Ureña, & Piñar, M. (2009). Relación entre ansiedad y la eficacia de un equipo de baloncesto durante la competición. *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 9, 51.
- Ames, C. (1995). Metas de ejecución, clima motivacional y procesos motivacionales. A G. Roberts (Ed.), *Motivación en el deporte del ejercicio* (pp. 197-214). España: Desclée de Brouwer.
- Balaguer, I., Castillo, I., Duda, J. L., & García-Merita, M. (2011). Asociaciones entre la percepción del clima motivacional creado por el entrenador, orientaciones disposicionales de meta, regulaciones motivacionales y vitalidad subjetiva en jóvenes jugadoras de tenis. *Revista de Psicología del Deporte*, 20(1), 133-148.
- Balaguer, I., Duda, J. L., Atienza, F. L., & Mayo, C. (2002). Situational and dispositional goals as predictors of perceptions of individual and team improvement, satisfaction and coach ratings among elite female handball teams. *Psychology of Sport and Exercise*, 3(4), 293-308. doi:10.1016/S1469-0292(01)00025-5
- Balaguer, I., Duda, J. L., & Crespo, M. (1999). Motivational climate and goal orientations as predictors of perceptions of improvement, satisfaction and coach ratings among tennis players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 9(6), 1-8.
- Balaguer, I., Guivernau, M., Duda, J. L., & Crespo, M. (1997). Análisis de la validez de constructo y de la validez predictiva del cuestionario de clima motivacional percibido en el deporte (PMCSQ-2) con tenistas españoles de competición. *Revista de Psicología del Deporte*, 6(11), 41-58.
- Boixadós, M., Cruz, J., Torregrosa, M., & Valiente, L. (2004). Relationships among motivational climate, satisfaction, perceived ability, and fair play attitudes in young soccer players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 16(4), 301-317. doi:10.1080/10413200490517977
- Cervelló, E., Escarti, A., & Guzmán, J. F. (2007). Youth sport dropout from the achievement goal theory. *Psicothema*, 19(1), 65-71.
- Cruz, J., Boixadós, M., Valiente, L., & Torregrosa, M. (2001). Es perd el "fairplay" i l'esportivitat a l'esport en edat escolar? *Apunts. Educació Física i Esports* (64), 6-16.
- DeNeve, K. M., & Cooper, H. (1998). The happy personality: a meta-analysis of 137 personality traits and subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 124(2), 197-229. doi:10.1037/0033-2909.124.2.197
- García-Mas, A., Palou, P., Smith, R. E., Ponseti, P., Almeida, P., Lameiras, J., ... Leiva, A. (2011). Ansiedad competitiva y clima motivacional en jóvenes futbolistas de competición, en relación con las habilidades y el rendimiento percibido por sus entrenadores. *Revista de Psicología del Deporte*, 20(1), 197-207.
- Halliburton, A. L., & Weiss, M. R. (2002). Sources of competence information and perceived motivational climate among adolescent female gymnasts varying in skill level. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 24(4), 396-419.
- Horn, T. S., & Weiss, M. R. (1991). A developmental analysis of children's self-ability judgments in the physical domain. *Pediatric Exercise Science*, 3(4), 310-326.
- Marques, M., Sousa, C., & Cruz, J. (2013). Estratègies per a l'ensenyament de competències de vida a través de l'esport en joves en risc d'exclusió social. *Apunts. Educació Física i Esports* (112), 63-71. doi:10.5672/apunts.2014-0983.cat.(2013/2).112.05
- Moreno, J. A., Cervelló, E., & González-Cutre, D. (2007). Young athletes' motivational profiles. *Journal of Sports Science and Medicine*, 6(2), 172-179.
- Moreno, J. A., Conte, L., Martínez, C., Alonso, N., González-Cutre, D., & Cervelló, E. (2011). Propiedades psicométricas del Peer Motivational Climate in Youth Sport Questionnaire (PeerMCYSQ) con una muestra de deportistas españoles. *Revista de Psicología del Deporte*, 20(1), 101-118.
- Newton, M., Duda, J. L., & Yin, Z. (2000). Examination of the psychometric properties of the perceived motivational climate in sport questionnaire-2 in a sample of female athletes. *Journal of Sport Sciences*, 18(4), 275-290. doi:10.1080/026404100365018
- Ntoumanis, N., & Biddle, S. (1999). A review of motivational climate in physical activity. *Journal of Sports Sciences*, 17(8), 643-665. doi:10.1080/026404199365678
- Ntoumanis, N., & Vazou, S. (2005). Peermotivational climate in youth sport: Measurement development and validation. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 27(4), 432-455.

- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. New York: McGraw-Hill.
- Ramis, Y., Torregrosa, M., Viladrich, C., & Cruz, J. (2010). Adaptación y Validación de la Versión Española de la Escala de Ansiedad Competitiva SAS-2 para Deportistas de Iniciación. *Psicothema*, 22(4), 1004-1009.
- Reinboth, M., & Duda, J. L. (2004). Motivational climate, perceived ability, and athletes' psychological and physical well-being. *The Sport Psychologist*, 18(3), 237-251.
- Smith, A. L. (2003) Peer relationships in physical activity contexts: A road less traveled in youth sport and exercise psychology research. *Psychology of Sport and Exercise*, 4(1), 25-39. doi:10.1016/S1469-0292(02)00015-8
- Smith, R. E., & Smoll, F. L. (1990). Self-esteem and children's reactions to youth sport coaching behaviors: A field study of self-enhancement processes. *Developmental Psychology*, 26(6), 987-993. doi:10.1037/0012-1649.26.6.987
- Smith, R. E., Smoll, F., & Cumming, S. (2009). Motivational climate and changes in young athletes' achievement goal orientations. *Motivation and Emotion*, 33(2), 173-183. doi:10.1007/s11031-009-9126-4
- Smith, R. E., Smoll, F. L., Cumming, S. P., & Grossbard, J. R. (2006). Measurement of multidimensional sport performance anxiety in children and adults: The sport anxiety scale-2. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 28(4), 479-501.
- Smoll, F. L., Smith, R. E., Barnett, N. P., & Everett, J. J. (1993). Enhancement of children's self-esteem through social support training for youth sport coaches. *Journal of Applied Psychology*, 78(4), 602-610. doi:10.1037/0021-9010.78.4.602
- Sousa, C., Cruz, J., Torregrosa, M., Vilches, D., & Viladrich, C. (2006). Evaluación conductual y programa de asesoramiento personalizado (PAPE) a entrenadores de deportistas jóvenes. *Revista de Psicología del Deporte*, 15(2), 263-278.
- Sousa, C., Smith, R. E., & Cruz, J. (2008). An individualized behavioral goal-setting program for coaches. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 2(3), 258-277.
- Torregrosa, M., Sousa, C., Viladrich, C., Villamarín, F., & Cruz, J. (2008). El clima motivacional y el estilo de comunicación del entrenador como predictores del compromiso en futbolistas jóvenes. *Psicothema*, 20(2), 254-259.
- Torregrosa, M., Viladrich, C., Ramis, Y., Azócar, F., Latinjak, A., & Cruz, J. (2011). Efectos en la percepción del clima motivacional generado por los entrenadores y compañeros sobre la diversión y el compromiso. Diferencias en función de género. *Revista de Psicología del Deporte*, 20(1), 243-255.
- Vazou, S., Ntoumanis, N., & Duda, J. L. (2006). Predicting young athletes' motivational indices as a function of their perceptions of the coach- and peer-created climate. *Psychology of Sport and Exercise*, 7(2), 215-233. doi:10.1016/j.psychsport.2005.08.007
- Yoo, J. (2003). Motivational climate and perceived competence in anxiety and tennis performance. *Perceptual and Motor Skills*, 96(2), 403-413. doi:10.2466/pms.2003.96.2.403